

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

6 Μαρτίου 2017

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 681

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 33120/ΓΔ4

Εκδρομές - Εκπαιδευτικές επισκέψεις μαθητών και μαθητριών Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εντός και εκτός της χώρας.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α. Του άρθρου 7 του ν. 4452/2017 (ΦΕΚ 17, τ.Α'/15.2.2017) «Ρύθμιση θεμάτων του Κρατικού Πιστοποιητικού Γλωσσομάθειας, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και άλλες διατάξεις».

β. Των άρθρων 45, 47 παρ. 2 και του άρ. 63 του ν. 1566/1985 (ΦΕΚ 167/τ.Α'/30.9.1985) «Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις».

γ. Του άρθρου 111, παρ. 13 του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ101/τ. Α'/31.7.1990) «Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη και άλλες διατάξεις».

δ. Του άρθρου 2, παρ. 6 του ν. 2986/2002 (ΦΕΚ24/τ.Α'/13.2.2002) «Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις».

ε. Του άρθρου 8 του ν. 3699/2008 (ΦΕΚ 199/τ.Α'/2.10.2008) «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.».

στ. Του ν. 4186/2013(ΦΕΚ 193/τ.Α'/17.9.2013) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

ζ. Του άρθρου 66 του ν. 4386/2016 (ΦΕΚ83/τ.Α'/11.5.2016) «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις».

η. Του άρθρου 48 του ν. 4415/2016 (ΦΕΚ 159/τ.Α'/6.9.2016) «Ρυθμίσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις».

θ. Του άρθρου 20, παρ. 4 του π.δ. 104/1979 (ΦΕΚ23/τ.Α'/7.2.1979) «Περί σχολικού και διδακτικού έτους, υπηρεσιακών βιβλίων, εγγραφών, μετεγγραφών, φοιτήσεως,

διαγωγής και τιμητικών διακρίσεων των μαθητών των σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης».

ι. Το π.δ. 114/2014 (ΦΕΚ 181/τ.Α'/29.8.2014) «Οργανισμός Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων».

2. Την υπ' αριθμ. 931/Γ4/13.11.1986 κανονιστική Απόφαση περί «Σχολικών Αθλητικών Εκδηλώσεων» (ΦΕΚ 99/τ.Β'/26.2.1987) που κυρώθηκε με το αρ. 16 του ν. 1824/1988 (ΦΕΚ 296/τ.Α'/30.12.1988).

3. Την υπ' αριθμ. Γ2/4867/28.8.1992 υπουργική απόφαση, (ΦΕΚ 629/τ.Β'/23.10.1992) «Σχολικές Δραστηριότητες».

4. Την υπ' αριθμ. Γ2/455/7.2.2000 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 161/τ.Β'/16.2.2000) «για την Αγωγή Σταδιοδρομίας».

5. Την υπ' αριθμ. Δ1/Φ.353.1./324/105657 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 1340/τ.Β'/16.10.2002) «Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και Σ.Ε.Κ. και των συλλόγων των διδασκόντων», όπως τροποποιήθηκε με την υπουργική απόφαση 353.1/1/4517/Δ1/17.1.2003 (ΦΕΚ 64, τ.Β'/24.1.2003).

6. Την υπ' αριθμ. 1720/2006/ΕΚ απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Νοεμβρίου 2006 για τη θέσπιση προγράμματος δράσης στον τομέα της διά βίου μάθησης.

7. Κανονισμό (ΕΕ) αριθμ. 1288/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση του προγράμματος "Erasmus+": το πρόγραμμα της Ένωσης για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό και για την κατάρτιση των αποφάσεων αριθμ. 1719/2006/ΕΚ, αριθμ. 1720/2006/ΕΚ και αριθμ. 1298/2008/ΕΚ.

8. Την υπ' αριθμ. Γ2/129287/10.11.2011 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 2769/τ.Β'/2.12.2011) «Εκδρομές - Μετακινήσεις μαθητών Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εντός και εκτός της χώρας», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

9. Την υπ' αριθμ. 190677/Δ5/2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3754/τ.Β'/21.11.2016) «Αθλητικές Δραστηριότητες Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» και την υπ' αριθμ. 220861/Δ5/23.12.2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4561/τ.Β'/30.12.2016) διόρθωση αυτής.

10. Την υπ' αριθμ. 172877/Δ3/17.10.2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3561/τ.Β'/4.11.2016) «Καθορισμός διαδικασίας σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης προγραμμάτων συνεκπαίδευσης».

11. Το π.δ. 73/2015 (Α' 116) «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

12. Το π.δ. 125/2016 (Α' 210) «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

13. Την ανάγκη πραγματοποίησης σχολικών εκδρομών και εκπαιδευτικών επισκέψεων, εντός και εκτός της χώρας, μαθητών και μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών Δημοσίων και Ιδιωτικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, και του καθορισμού των αρμοδίων οργάνων και της διαδικασίας έγκρισής τους.

14. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο 1 του π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98, τ.Α'/22.4.2005).

15. Την υπ' αριθμ. 33071/Β1/28.2.2017 εισήγηση του Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥΠ.Π.Ε.Θ..

16. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται για τους μαθητές και τις μαθήτριες των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχολικοί περιπάτοι, μετακινήσεις στο πλαίσιο αθλητικών δραστηριοτήτων, ημερήσιες εκπαιδευτικές εκδρομές, πολυήμερες εκπαιδευτικές εκδρομές (εσωτερικού και εξωτερικού), εκπαιδευτικές και διδακτικές επισκέψεις, επισκέψεις στη Βουλή των Ελλήνων, ενώ κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται μετακινήσεις μαθητών, μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, στο πλαίσιο ευρωπαϊκών και διεθνών προγραμμάτων και δράσεων, αθλητικών δραστηριοτήτων, εκπαιδευτικών ανταλλαγών, αδελφοποιήσεων και άλλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ειδικότερα:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Άρθρο 1 Σχολικοί Περιπάτοι

1. Ως σχολικός περίπατος ορίζεται η οργανωμένη από το σχολείο μετάβαση όλων των μαθητών/μαθητριών σε τόπους που βρίσκονται σε μικρή απόσταση από τη σχολική μονάδα. Η μετάβαση αυτή γίνεται πεζή ή με χρήση μεταφορικού μέσου, εντός του διδακτικού ωραρίου και έχει στόχο κοινωνικοποιητικό, ψυχαγωγικό, παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό.

2. Οι περιπάτοι πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια του ωραρίου λειτουργίας των σχολείων, δεν υπερβαίνουν τους πέντε (5) συνολικά σε όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους και δεν πραγματοποιούνται περισσότεροι του ενός (1) μέσα στον ίδιο μήνα. Συνιστάται να καταρτίζεται ενδεικτικός προγραμματισμός του συνόλου των περιπάτων ενός διδακτικού έτους από τον Σύλλογο Διδασκόντων, κατά την έναρξη του διδακτικού έτους,

στο πλαίσιο του προγραμματισμού του εκπαιδευτικού έργου. Η τοποθεσία και η ακριβής ημερομηνία πραγματοποίησης του περιπάτου μπορούν να διαφοροποιηθούν σε σχέση με τον αρχικό προγραμματισμό, εάν συντρέχουν λόγοι που σχετίζονται με τη λειτουργία του σχολείου ή είναι απαγορευτικές οι καιρικές συνθήκες ή εάν υπάρχει πρόταση για επιλογή καταλληλότερης τοποθεσίας. Ο σχολικός περίπατος είναι δυνατόν να πραγματοποιείται κατά τάξη σε διαφορετικές τοποθεσίες αλλά την ίδια μέρα.

3. Πέραν του αρχικού προγραμματισμού, για την πραγματοποίηση περιπάτου λαμβάνεται απόφαση από τον Σύλλογο Διδασκόντων. Μετά τη λήψη της σχετικής απόφασης, ενημερώνεται η αρμόδια προϊσταμένη εκπαιδευτική αρχή, με τηλεμοιαιτυπία ή ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

4. Οι διδάσκοντες καθηγητές είναι υποχρεωμένοι να συνοδεύσουν τους μαθητές/μαθήτριες στον περίπατο, εκτός εάν κατά την κρίση του Συλλόγου Διδασκόντων η συμμετοχή κάποιου καθηγητή καθίσταται αδύνατη.

5. Σε μαθητή/μαθήτρια που απουσιάζει από το σχολικό περίπατο καταχωρίζονται απουσίες ισάριθμες με τις διδακτικές ώρες που προβλέπονται από το ωρολόγιο πρόγραμμα της ημέρας κατά την οποία πραγματοποιείται ο περίπατος. Στην περίπτωση που για την πραγματοποίηση του περιπάτου χρησιμοποιείται μεταφορικό μέσο, για τη συμμετοχή του μαθητή/μαθήτριας κατατίθεται υπεύθυνη δήλωση από τον κηδεμόνα του και εφόσον ο κηδεμόνας δεν συμφωνεί, δεν καταχωρίζονται απουσίες και ο μαθητής/μαθήτρια παραμένει στο σχολείο καθ' όλη τη διάρκεια του περιπάτου και συμμετέχει σε σχολικές δραστηριότητες σύμφωνα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων. Απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση περιπάτου με μεταφορικό μέσο είναι η συμμετοχή του 70% των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών της σχολικής μονάδας.

6. Είναι δυνατόν τις ημέρες πραγματοποίησης των σχολικών περιπάτων συγκροτημένες ομάδες μαθητών και μαθητριών εναλλακτικά να πραγματοποιούν εκπαιδευτικές επισκέψεις στο πλαίσιο σχολικών δραστηριοτήτων ή άλλων εγκεκριμένων δράσεων, εφόσον έχουν γίνει οι προαπαιτούμενες ενέργειες.

Άρθρο 2 Εκπαιδευτικές Εκδρομές

1. Οι εκπαιδευτικές εκδρομές αποτελούν αναγκαίο συμπλήρωμα της αγωγής των μαθητών και μαθητριών, γιατί τους δίνουν τη δυνατότητα να έρθουν σε επαφή με τόπους που έχουν ιδιαίτερη μορφωτική αξία, να γνωρίσουν τα επιτεύγματα του ανθρώπου μέσα στη μακροχρόνια πορεία του πολιτισμού και να καλλιεργήσουν την κοινωνικότητά τους. Για το σκοπό αυτό επιλέγονται περιοχές με ιδιαίτερη εκπαιδευτική αξία (πολιτιστική, αρχαιολογική, ιστορική, οικολογική), ενώ κρίνεται απαραίτητη η προηγούμενη ενημέρωση και παροχή πληροφοριών στους μαθητές και μαθήτριες σχετικά με τον τόπο τον οποίο πρόκειται να επισκεφθούν, ώστε να εξασφαλίζεται η απόκτηση όσο το δυνατόν πιο πλούσιων εμπειριών. Τις εκδρομές επιβάλλουν εκπαιδευτικοί λόγοι,

οι οποίοι απορρέουν από τον παιδαγωγικό-μορφωτικό χαρακτήρα του σχολείου και επομένως, κρίνεται σκόπιμο να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την πραγματοποίησή τους.

2. Πραγματοποιείται μία (1) ημερήσια εκδρομή χωρίς διανυκτέρευση για τους μαθητές/μαθήτριες όλων των τάξεων των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οποτεδήποτε μέσα στο διδακτικό έτος, έως και δέκα (10) ημέρες πριν από τη λήξη των μαθημάτων. Η ημερήσια εκδρομή δύναται να πραγματοποιηθεί κατά τάξη σε διαφορετικούς προορισμούς, αλλά την ίδια μέρα. Σε περίπτωση που για την πραγματοποίησή της επιλέγονται οργανωμένοι χώροι όπως αθλητικά κέντρα, τουριστικές εγκαταστάσεις, παιδικές κατασκηνώσεις και άλλα, θα πρέπει να είναι πιστοποιημένοι και να διαθέτουν σχετική άδεια λειτουργίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες και κατάλληλες προδιαγραφές για την υποδοχή μαθητών και μαθητριών. Ο αρχηγός της εκδρομής θα πρέπει να ελέγχει την καταλληλότητα του χώρου υποδοχής και ειδικά για χώρους άθλησης-δραστηριοτήτων να ζητά αντίγραφα των σχετικών αδειών και πιστοποιητικών τόσο των εγκαταστάσεων όσο και των παρεχόμενων υπηρεσιών. Μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι δεν συμμετέχουν στην ημερήσια εκδρομή παραμένουν στο σχολείο και συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες σύμφωνα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων. Απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της ημερήσιας εκδρομής είναι η συμμετοχή του 70% του αριθμού των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών του σχολείου.

3. Πραγματοποιείται μία (1) πολυήμερη εκδρομή από τους μαθητές/μαθήτριες της τελευταίας τάξης των Γενικών Λυκείων (ΓΕ.Λ.) Ειδικών Λυκείων, Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) και Ειδικών Επαγγελματικών Λυκείων (Ε.ΕΠΑ.Λ.), στο εσωτερικό της χώρας ή σε χώρα του εξωτερικού, κατά το χρονικό διάστημα από 15 Οκτωβρίου έως 19 Δεκεμβρίου (ημέρα επιστροφής) και από 1 Φεβρουαρίου έως και δέκα (10) ημέρες πριν από τη λήξη των μαθημάτων, η οποία έχει διάρκεια συνολικά μέχρι πέντε (5) εργάσιμες ημέρες. Η εκδρομή αυτή, ανάλογα με τη χιλιομετρική απόσταση από τον τόπο προορισμού και τον τρόπο μετακίνησης των μαθητών και μαθητριών, μπορεί να έχει διάρκεια έως επτά (7) ημέρες, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων. Κατ' εξαίρεση στην περίπτωση, που η εκδρομή έχει διάρκεια πέντε (5) εργάσιμες ημέρες δεν συνυπολογίζονται οι διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της μετακίνησής τους με πλοία, όταν αυτά εκτελούν αποκλειστικά και μόνο βραδινά δρομολόγια. Απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της πολυήμερης εκδρομής είναι η συμμετοχή του 70% του αριθμού των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών της τάξης. Μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι δεν συμμετέχουν στην εκδρομή παραμένουν στο σχολείο και παρακολουθούν ειδικά διαμορφωμένο ωρολόγιο πρόγραμμα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων.

4. Θεωρείται σημαντικό να ενισχύεται το ενδιαφέρον για την πραγματοποίηση εκδρομών στο εσωτερικό της χώρας σε περιοχές με αρχαιολογικό, περιβαλλοντικό, ιστορικό ενδιαφέρον και φυσικό κάλλος.

Άρθρο 3

Εκπαιδευτικές επισκέψεις

1. Στο πλαίσιο εγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων (προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αγωγής υγείας, πολιτιστικών θεμάτων και αγωγής σταδιοδρομίας) πραγματοποιούνται έως δύο (2) εκπαιδευτικές επισκέψεις στο εσωτερικό ή σε Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) διάρκειας έως δύο (2) εργάσιμων ημερών ή έως τεσσάρων (4) ημερών, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες ή έως τέσσερις (4) εκπαιδευτικές επισκέψεις διάρκειας μιας (1) ημέρας μόνο για τις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Β/θμιας (ΣΜΕΑΕ), οποτεδήποτε μέσα στο διδακτικό έτος και μέχρι δέκα (10) ημέρες πριν τη λήξη των μαθημάτων. Στις ημέρες μετακίνησης δεν συνυπολογίζονται οι διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της μετακίνησης των μαθητών και μαθητριών με πλοία, στην περίπτωση που αυτά εκτελούν αποκλειστικά και μόνο βραδινά δρομολόγια. Οι παραπάνω εκπαιδευτικές επισκέψεις αφορούν τη συγκεκριμένη ομάδα μαθητών και μαθητριών - εκπαιδευτικών οι οποίοι υλοποιούν το πρόγραμμα και πρέπει να συμμετέχει τουλάχιστον το 70% των μαθητών και μαθητριών που το υλοποιούν. Οι εν λόγω επισκέψεις πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις κατ' έτος οδηγίες του ΥΠΠΕΘ. Στις μετακινήσεις της παρούσας παραγράφου δεν συμπεριλαμβάνεται η ολιγόωρη μετακίνηση της ομάδας για τη συμμετοχή κατά την ημέρα παρουσίασης των προγραμμάτων σχολικών δραστηριοτήτων στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

2. Εκπαιδευτικές επισκέψεις στο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος:

Μπορεί να πραγματοποιείται στο εσωτερικό μία (1) εκπαιδευτική επίσκεψη ανά τάξη Γυμνασίου, Α', Β' και Γ' τάξη Γενικού Λυκείου καθώς και Α' τάξη Επαγγελματικού Λυκείου ή έως δύο (2) ανά τάξη, τομέα, ειδικότητα ή τμήμα ειδικότητας Β' και Γ' ΕΠΑΛ διάρκειας έως δύο (2) εργάσιμων ημερών ή έως τεσσάρων (4) ημερών, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες στο πλαίσιο των διδακτικών στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος. Επίσης, μπορεί να πραγματοποιείται στο εσωτερικό μία (1) εκπαιδευτική επίσκεψη ανά τάξη Ειδικού Γυμνασίου και Ειδικού Λυκείου καθώς και Α' τάξη Ειδικού Επαγγελματικού Λυκείου ή έως δύο (2) ανά τάξη Ε.Ε.Ε.Κ., Ειδικού Επαγγελματικού Γυμνασίου ή ανά τάξη, τομέα, ειδικότητα ή τμήμα ειδικότητας Β', Γ' και Δ' Ειδικού Επαγγελματικού Λυκείου διάρκειας έως δύο (2) εργάσιμων ημερών ή έως τεσσάρων (4) ημερών, εάν συμπεριληφθούν έως δύο (2) αργίες στο πλαίσιο των διδακτικών στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος. ή έως τέσσερις (4) εκπαιδευτικές επισκέψεις διάρκειας μιας (1) ημέρας.

Στις ημέρες μετακίνησης δεν συνυπολογίζονται οι διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της μετακίνησης των μαθητών και μαθητριών με πλοία, στην περίπτωση που αυτά εκτελούν αποκλειστικά και μόνο βραδινά δρομολόγια. Το πρόγραμμα των εκπαιδευτικών επισκέψεων μπορεί να είναι διαθεματικό και να συνδέεται με συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους και διδακτικές ενότητες περισσότερων του ενός μαθημάτων. Πραγματοποιούνται μέσα στο διδακτικό έτος και μέχρι δέκα (10) ημέρες πριν

τη λήξη των μαθημάτων και πρέπει να συμμετέχει τουλάχιστον το 70% των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών της τάξης, του τομέα, της ειδικότητας ή του τμήματος ειδικότητας. Οι μαθητές/μαθήτριες που δε συμμετέχουν στις εκπαιδευτικές επισκέψεις παραμένουν στο σχολείο και παρακολουθούν ειδικά διαμορφωμένο ωρολόγιο πρόγραμμα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων.

Κατά την υλοποίηση προγραμμάτων συνεκπαίδευσης, μεταξύ ΣΜΕΑΕ και σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πραγματοποιείται ο αριθμός των εκπαιδευτικών επισκέψεων που έχουν καθοριστεί στα πρακτικά αποφάσεων των Συλλόγων Διδασκόντων των συνεραζόμενων σχολικών μονάδων, εφόσον τα προγράμματα αυτά έχουν σχεδιαστεί και εγκριθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζονται στην με αριθμ. πρωτ. 172877/Δ3/17.10.2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3561/τ.Β' /4.11.2016).

Άρθρο 4 Διδακτικές επισκέψεις

1. Εντός του Ενιαίου Πλαισίου Προγράμματος Σπουδών ενσωματώνονται στην καθημερινή λειτουργία του σχολείου πολλαπλές πηγές πληροφόρησης και εκπαίδευσης εντός και εκτός των φυσικών συνόρων του σχολείου. Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται η δυνατότητα διεξαγωγής μαθημάτων του αναλυτικού προγράμματος σε εξωσχολικούς χώρους, με τη διοργάνωση σχετικών διδακτικών επισκέψεων, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του ετήσιου σχεδιασμού του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο τάξης και σχολικής μονάδας. Με τον τρόπο αυτό, η εμπειρία συνιστά τη βάση απόκτησης της γνώσης και το σχολείο ανοίγεται στη ζωή και στην κοινωνία.

2. Διδακτικές επισκέψεις είναι δυνατό να πραγματοποιούνται σε χώρους επιστημονικής, ιστορικής, θρησκευτικής, πολιτιστικής και περιβαλλοντικής αναφοράς, σε μονάδες παραγωγής, αξιοθέατα, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λπ., κατόπιν συνεννόησης και σε συνεργασία με τους αρμόδιους κατά περίπτωση δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, όπως υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού, ιστορικά αρχεία, δημοτικές βιβλιοθήκες, φυσιολατρικές λέσχες, επιμελητήρια, επιστημονικούς συλλόγους, κέντρα νεότητας, δημόσιους οργανισμούς, εκθεσιακούς, μουσειακούς και θρησκευτικούς χώρους, εργαστήρια, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις.

3. Πραγματοποιούνται οποτεδήποτε μέσα στο διδακτικό έτος έως εννιά (9) ανά τάξη ή τμήμα, τομέα, ειδικότητα ή τμήμα ειδικότητας, διδακτικές επισκέψεις με διάρκεια μίας ή περισσότερων διδακτικών ωρών. Οι διδακτικές επισκέψεις είναι ολιγόωρες, εντός ωραρίου λειτουργίας του σχολείου και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις η διάρκειά τους μπορεί να παραταθεί έως και δύο ώρες πέραν του ωραρίου λειτουργίας του σχολείου, κατά την κρίση του Διευθυντή της σχολικής μονάδας. Ειδικά για τους μαθητές/μαθήτριες των ΕΠΑ.Λ. του Τομέα Ναυτιλιακών Επαγγελματιών και των ειδικοτήτων του, η διάρκειά τους μπορεί να παραταθεί πέραν του ωραρίου λειτουργίας του σχολείου, για όσες ώρες απαιτείται, ανάλογα με τη φύση και τις ιδιαιτερότητες του αντικειμένου της επισκεπτόμενης παραγωγικής μονάδας, κατά την κρίση του Διευθυντή του σχολείου.

Οι επισκέψεις αναφέρονται σε συγκεκριμένη ενότητα των διδακτικών αντικειμένων του αναλυτικού προγράμματος και πραγματοποιούνται ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του εκπαιδευτικού που προτείνει τη διδακτική επίσκεψη και απόφαση του συλλόγου διδασκόντων. Για την πραγματοποίηση της διδακτικής επίσκεψης απαιτείται το 70% των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών της τάξης ή του τμήματος, τομέα, ειδικότητας ή τμήματος ειδικότητας. Μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι δεν συμμετέχουν παραμένουν στο σχολείο καθ' όλη τη διάρκεια της διδακτικής επίσκεψης και συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες ή παρακολουθούν ειδικά διαμορφωμένο ωρολόγιο πρόγραμμα, σύμφωνα με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων.

Άρθρο 5 Εκπαιδευτικές ανταλλαγές, αδελφοποιήσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, προγράμματα διεθνών οργανισμών και διεθνείς συμμετοχές

1. Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται μετακινήσεις μαθητών, μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο εξωτερικό, στο πλαίσιο: α. εκπαιδευτικών ανταλλαγών, β. αδελφοποιήσεων, γ. εκπαιδευτικών προγραμμάτων δ. προγραμμάτων διεθνών οργανισμών, ε. συμμετοχών σε διεθνείς συναντήσεις, συνέδρια, ημερίδες, διαγωνισμούς, μαθητικές επιστημονικές ολυμπιάδες και άλλες διεθνείς εκδηλώσεις και στ. πρόσκλησης από σχολεία της Ομογένειας.

2. Συγκεκριμένα, πραγματοποιούνται μετακινήσεις στο εξωτερικό, με διάρκεια έως επτά (7) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων των αργιών, για μετάβαση σε ευρωπαϊκό ή μεσογειακό κράτος και έως δέκα (10) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων των αργιών, για μετάβαση σε κράτος εκτός Ευρώπης ή Μεσογείου.

3. Ο αριθμός των ημερών μετακίνησης πρέπει αυστηρά να δικαιολογείται από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της επίσκεψης, το οποίο εγκρίνεται από την οικεία διεύθυνση εκπαίδευσης.

4. Οι μετακινήσεις πραγματοποιούνται εντός του σχολικού έτους, εξαιρουμένου του χρονικού διαστήματος μίας εβδομάδας πριν την έναρξη των εξετάσεων (ενδοσχολικών και πανελλαδικών) και έως τη λήξη τους.

5. Σε αυτές συμμετέχουν συγκεκριμένες ομάδες μαθητών και μαθητριών του σχολείου, ύστερα από σχετική και αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων και οπωσδήποτε με την έγγραφη συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων τους.

6. Επιτρέπεται η συγκρότηση διασχολικής ομάδας όταν αυτή είναι ολιγομελής (έως δέκα μαθητές/μαθήτριες), προκειμένου να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις που περιγράφονται στα σημεία α, γ, δ και ε της πρώτης παραγράφου του παρόντος άρθρου. Ειδικότερα για εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία διοργανώνονται από την Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων του ΥΠ.Π.Ε.Θ., επιτρέπεται η συγκρότηση διασχολικής ομάδας, ανεξαρτήτως αριθμού μαθητών και μαθητριών, σύμφωνα με τα κατ' έτος οριζόμενα από την αρμόδια υπηρεσία.

7. Απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της μετακίνησης είναι ότι ο Διευθυντής της σχολικής μο-

νάδας παίρνει τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να περιορίζονται οι επιπτώσεις της μετακίνησης αυτής στην ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας και ότι δεν προκύπτει δαπάνη για το δημόσιο. Ο ίδιος βεβαιώνει εγγράφως την οικεία Διεύθυνση για την ομαλή λειτουργία του σχολείου κατά την διάρκεια της μετακίνησης.

8. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά στις αδελφοποιήσεις, αυτές πραγματοποιούνται μόνον με σχολεία του εξωτερικού, ύστερα από σχετική απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων στην οποία περιγράφεται επακριβώς ο σκοπός της αδελφοποίησης. Επιτρέπεται δε, η πραγματοποίηση μίας (1) μετακίνησης αυτού του τύπου ανά σχολικό έτος. Τα αδελφοποιημένα σχολεία παρουσιάζουν κοινό πρόγραμμα δραστηριοτήτων το οποίο αφορά σε όλη την διάρκεια της μετακίνησης και εγκρίνεται από την οικεία διεύθυνση εκπαίδευσης. Μαθητές/μαθήτριες οι οποίοι δεν συμμετέχουν στην εν λόγω μετακίνηση παραμένουν στο σχολείο και παρακολουθούν ειδικά διαμορφωμένο ωρολόγιο πρόγραμμα.

Για κάθε μετακίνηση του παρόντος άρθρου, το αργότερο εντός δεκαπέντε (15) ημερών μετά την επιστροφή τους, οι μετακινούμενοι εκπαιδευτικοί υποβάλλουν στην οικεία Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης έκθεση με τα πεπραγμένα της μετακίνησής τους.

Άρθρο 6

A. Ευρωπαϊκά προγράμματα και λοιπές ευρωπαϊκές δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται μετακινήσεις μαθητών, μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο εξωτερικό και στο εσωτερικό, στο πλαίσιο υλοποίησης εγκεκριμένων ευρωπαϊκών προγραμμάτων και λοιπών δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο αριθμός των μετακινήσεων ανά έτος, η χρονική περίοδος μετακίνησης και ο αριθμός των μετακινούμενων μαθητών, μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών, οι οποίοι πρέπει απαραίτητως να ανήκουν στη σχολική μονάδα και στην παιδαγωγική ομάδα του προγράμματος, καθορίζονται σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας του εγκεκριμένου σχεδίου στο οποίο εντάσσεται η μετακίνηση, με την προϋπόθεση ότι δεν διαταράσσεται η ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας, ιδιαίτερα κατά την περίοδο πανελλαδικών και ενδοσχολικών εξετάσεων.

Οι μετακινήσεις μαθητών και μαθητριών συνοδευόμενων από εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο του παρόντος άρθρου έχουν διάρκεια έως δεκαέξι (16) ημέρες, συμπεριλαμβανομένων των αργιών.

Οι μετακινήσεις εκπαιδευτικών χωρίς να συνοδεύουν μαθητές/μαθήτριες στα πλαίσια της προετοιμασίας των εγκεκριμένων Ευρωπαϊκών προγραμμάτων στα οποία συμμετέχει η σχολική μονάδα, δεν δύνανται να υπερβαίνουν σε διάρκεια τις εννιά (9) ημέρες, από τις οποίες έως πέντε (5) θα είναι εργάσιμες και έως τέσσερις (4) αργίες.

Ως ελάχιστη προϋπόθεση για την αναλογία μαθητών, μαθητριών και συνοδών εκπαιδευτικών στις ως άνω μετακινήσεις ισχύουν τα προβλεπόμενα στο άρθρο 10 της παρούσας απόφασης. Ειδικά για τα άτομα με ειδικές

ανάγκες, δίδεται η δυνατότητα μετακίνησης συνοδού, με δαπάνες που καλύπτονται από τον προϋπολογισμό του εγκεκριμένου προγράμματος.

B. Προϋποθέσεις μετακινήσεων

Για την περίπτωση των μετακινήσεων του παρόντος άρθρου ισχύουν τα κάτωθι:

Δικαιολογητικά για συμμετοχή σε σχέδια συνεργασίας / κινητικότητας / συμπράξεις ευρωπαϊκών προγραμμάτων

α. Αίτηση, η οποία υπογράφεται και σφραγίζεται από τον νόμιμο εκπρόσωπο του σχολείου.

β. Πρόσκληση και πρόγραμμα της επίσκεψης από το ξένο σχολείο ή τον φορέα υποδοχής.

γ. Επίσημη έγκριση του προγράμματος από τον φορέα συντονισμού σε εθνικό επίπεδο. Σε περίπτωση συμμετοχής σχολικής μονάδας ως εταίρος σε σύμπραξη όπου ο συντονιστής είναι φορέας του εξωτερικού, απαιτείται η προσκόμιση της σύμβασης, στο σχετικό παράρτημα της οποίας αναγράφεται ο κατάλογος των εταίρων.

δ. Αντίγραφο του Πρακτικού συγκρότησης της παιδαγωγικής ομάδας.

ε. Αντίγραφο του Πρακτικού του Συλλόγου Διδασκόντων, στο οποίο αναφέρονται:

- η απόφαση του Συλλόγου για την πραγματοποίηση της επίσκεψης

- ο κωδικός και ο τίτλος του σχεδίου

- τα ονόματα των συμμετεχόντων μαθητών, μαθητριών και των συνοδών εκπαιδευτικών

στ. Βεβαίωση του Διευθυντή του σχολείου ότι τηρεί στο γραφείο του τις ενυπόγραφες δηλώσεις των γονέων ή κηδεμόνων των συμμετεχόντων ανήλικων μαθητών και μαθητριών, με τις οποίες επιτρέπουν στα παιδιά τους να συμμετάσχουν στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα. Επίσης, στην ίδια υπεύθυνη δήλωση, ο γονέας/κηδεμόνας θα αναγράφει αν ο μαθητής/μαθήτρια έχει κάποιο χρόνιο πρόβλημα υγείας. Στην περίπτωση κατά την οποία ο μαθητής/μαθήτρια έχει χρόνιο πρόβλημα υγείας, η υπεύθυνη δήλωση θα συνοδεύεται με ενημερωτικό σημείωμα όπου θα αναγράφονται: α) τα φάρμακα που πρέπει να λαμβάνει ο συγκεκριμένος μαθητής/μαθήτρια (πρέπει να ελέγχεται το απόθεμα για τη διάρκεια της μετακίνησης) β) οι πρώτες ενέργειες σε περίπτωση ανάγκης και γ) το τηλέφωνο του θεράποντος ιατρού. Οι υπεύθυνες δηλώσεις κατατίθενται εντός προθεσμίας που ορίζεται από τον Διευθυντή του σχολείου.

Γ. Διαδικασία έγκρισης μετακινήσεων

Τα δικαιολογητικά προς έγκριση των μετακινήσεων στο εξωτερικό υποβάλλονται τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ημέρες πριν την υλοποίησή τους από τον Διευθυντή του σχολείου στον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο οποίος αφού συντάξει σχετική εισήγηση, την υποβάλλει στον Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν την πραγματοποίηση της μετακίνησης.

Τα δικαιολογητικά προς έγκριση των μετακινήσεων στο εσωτερικό με διανυκτέρευση υποβάλλονται στον

οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τουλάχιστον επτά (7) ημέρες πριν την πραγματοποίησή τους.

Στην περίπτωση ημερήσιας διάρκειας μετακινήσεων, ο Διευθυντής του σχολείου ενημερώνει εγγράφως τον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τουλάχιστον δύο (2) ημέρες πριν την πραγματοποίησή της μετακίνησης.

Οι μετακινούμενοι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι μέλη της παιδαγωγικής ομάδας που έχει οριστεί για την υλοποίηση του σχεδίου. Στις αποφάσεις μετακίνησης θα πρέπει να αναγράφονται ρητά τα ονόματα των εκπαιδευτικών και των μαθητών και μαθητριών που πρόκειται να μετακινηθούν.

Οι εκθέσεις από τις μετακινήσεις κοινοποιούνται στην Αυτοτελή Διεύθυνση Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Προγραμμάτων). Αντιθέτως, οι αποφάσεις μετακίνησης δεν κοινοποιούνται στην Αυτοτελή Διεύθυνση Ευρωπαϊκών και Διεθνών Θεμάτων του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Άρθρο 7

Σχολικές Αθλητικές Δραστηριότητες

Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους και κατά τις εργάσιμες ημέρες, το Σάββατο ή/και την Κυριακή είναι δυνατό να πραγματοποιούνται μετακινήσεις μαθητών και μαθητριών Γυμνασίων, Ειδικών Γυμνασίων, Λυκείων (Γ.Ε.Λ. - ΕΠΑΛ), Ειδικών Επαγγελματικών Γυμνασίων, Ειδικών Επαγγελματικών Λυκείων και Ε.Ε.Ε.ΕΚ. ως εξής:

α) Εντός ορίων της οικείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στο πλαίσιο των ενδοσχολικών αγώνων, των αγώνων ΑθλοΠΑΙΔΕΙΑΣ, των Πανελλήνιων Αγώνων Λυκείων καθώς και Αθλητικών Προγραμμάτων και Δράσεων εγκεκριμένων από το ΥΠ.Π.Ε.Θ., σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, με έγκριση του Διευθυντή και του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου, έπειτα από ενυπόγραφη συναίνεση του γονέα ή κηδεμόνα. Οι μετακινήσεις αυτές μπορούν να πραγματοποιούνται εντός ή εκτός ωρολογίου προγράμματος.

β) Εκτός ορίων της οικείας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στο πλαίσιο των αγώνων ΑθλοΠΑΙΔΕΙΑΣ, των Πανελλήνιων Αγώνων Λυκείων, καθώς και Αθλητικών Προγραμμάτων και Δράσεων εγκεκριμένων από το ΥΠ.Π.Ε.Θ., σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και τις εγκεκριμένες προκηρύξεις των Οργανωτικών Επιτροπών Σχολικών Αγώνων, με έγκριση του οικείου Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Στις μετακινήσεις αυτές συμμετέχουν συγκεκριμένοι μαθητές/μαθήτριες ή ομάδες μαθητών και μαθητριών του σχολείου, έπειτα από ενυπόγραφη συναίνεση του γονέα ή κηδεμόνα και σχετική απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων.

γ) Στο εξωτερικό για συμμετοχή σε Διεθνείς Σχολικές Αθλητικές Δραστηριότητες και Αγώνες με απόφαση της Διεύθυνσης Φυσικής Αγωγής του ΥΠ.Π.Ε.Θ., ύστερα από εισήγηση της Κεντρικής Οργανωτικής Επιτροπής Σχολικών Αθλητικών Δραστηριοτήτων (Κ.Ο.Ε.Σ.Α.Δ.).

Για τις ανωτέρω μετακινήσεις, εντός ή εκτός ορίων της οικείας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, ισχύουν τα οριζόμενα

στην με αριθμ. πρωτ 190677/Δ5/2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 3754/τ.Β'/21.11.2016) με θέμα: «Αθλητικές Δραστηριότητες σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» και την με αριθμ. πρωτ. 220861/Δ5/23.12.2016 υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4561/τ.Β'/30.12.2016) διόρθωση αυτής.

Άρθρο 8

Επισκέψεις στη Βουλή των Ελλήνων

α. Κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους είναι δυνατό να πραγματοποιούνται επισκέψεις στη Βουλή των Ελλήνων των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που προσκαλούνται από τον Πρόεδρο της Βουλής, ύστερα από την έγκριση του προγράμματος από το ΥΠ.Π.Ε.Θ. και την υποβολή σχετικής αίτησης του σχολείου.

β. Οι επισκέψεις αυτές εντάσσονται στις εκπαιδευτικές εκδρομές, αποτελούν ανεξάρτητο πρόγραμμα και αφορούν στους μαθητές/μαθήτριες όλων των τάξεων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

γ. Για τις επισκέψεις στη Βουλή των Ελλήνων απαιτείται η συμμετοχή του 50% των φοιτώντων μαθητών και μαθητριών της τάξης.

δ. Οι επισκέψεις στη Βουλή των Ελλήνων πραγματοποιούνται από την έναρξη του διδακτικού έτους έως και δέκα (10) ημέρες πριν από τη λήξη των μαθημάτων. Οι εν λόγω επισκέψεις, ανάλογα με την απόσταση, μπορεί να συμπεριλαμβάνουν έως δύο (2) διανυκτερεύσεις, ενώ για τη νησιωτική Ελλάδα και τις ακριτικές-παραμεθόριες περιοχές έως τρεις (3) διανυκτερεύσεις. Στις ημέρες μετακίνησης δεν συνυπολογίζονται οι διανυκτερεύσεις κατά τη διάρκεια της μετακίνησης των μαθητών και μαθητριών με πλοία, στην περίπτωση που αυτά εκτελούν αποκλειστικά και μόνο βραδινά δρομολόγια.

Άρθρο 9

Συμμετοχή μαθητών και μαθητριών σε διαγωνισμούς, μαθητικά συνέδρια, ημερίδες και λοιπές εκδηλώσεις

1. Προβλέπεται η μετακίνηση στο εσωτερικό συγκεκριμένων μαθητών και μαθητριών κατά τις εργάσιμες ημέρες, το Σάββατο ή/και την Κυριακή για συμμετοχή τους σε διαγωνισμούς ή εκδηλώσεις (μαθητικά συνέδρια, ημερίδες, προγράμματα, διασχολικές συνεργασίες κ.λπ.) που έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠ.Π.Ε.Θ. και οργανώνονται από ερευνητικά και εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιστημονικές ενώσεις ή φορείς του εσωτερικού ή του εξωτερικού και σκοπό έχουν την προβολή του εκπαιδευτικού έργου και τη διάχυση των καλών πρακτικών του. Απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγματοποίηση της μετακίνησης είναι ότι δεν διαταράσσεται η ομαλή λειτουργία της σχολικής μονάδας.

2. Για τη μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών απαιτείται οπωσδήποτε έγγραφη συναίνεση του γονέα ή κηδεμόνα και απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων, στην οποία περιγράφεται επακριβώς η δράση στην οποία συμμετέχουν οι μαθητές/μαθήτριες και τεκμηριώνονται οι λόγοι συμμετοχής των μαθητών/μαθητριών και των συνοδών εκπαιδευτικών. Τους μαθητές/μαθήτριες συνοδεύουν εκπαιδευτικοί κατ' αναλογία που δεν

θα καταστρατηγεί τα προβλεπόμενα για μετακινήσεις μαθητών και μαθητριών. Στη μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών για τους σκοπούς του άρθρου αυτού μπορούν να συμμετάσχουν, με δική τους δαπάνη και εφόσον το επιθυμούν, οι γονείς ή κηδεμόνες των μαθητών/μαθητριών που συμμετέχουν με τη σύμφωνη γνώμη του Συλλόγου Διδασκόντων.

3. Σε περίπτωση που η ομάδα του σχολείου είναι ολιγομελής (έως δέκα μαθητές), δύναται να δημιουργηθούν συνεργασίες σχολείων της ίδιας Διεύθυνσης Εκπαίδευσης, εφόσον συμμετέχουν στην ίδια δράση, προκειμένου να διευκολυνθεί η μετακίνησή τους σε εκδηλώσεις όπως περιγράφονται στην πρώτη παράγραφο του παρόντος άρθρου. Τους μαθητές συνοδεύουν εκπαιδευτικοί κατ' αναλογία που δεν θα καταστρατηγεί τα προβλεπόμενα για τις μετακινήσεις και αρχηγός της εκδρομής ορίζεται ο εκπαιδευτικός του σχολείου με τους περισσότερους συμμετέχοντες μαθητές και συνοδοί ορίζονται εκπαιδευτικοί κατόπιν συνεννόησης των εμπλεκόμενων σχολικών μονάδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Α. Προϋποθέσεις μετακινήσεων

Άρθρο 10

1. Για κάθε εκδρομή-μετακίνηση μαθητών και μαθητριών απαιτείται απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων της σχολικής μονάδας που πραγματοποιεί τη μετακίνηση με αιτιολόγηση του σκοπού και της επιλογής του τόπου προορισμού, η οποία λαμβάνεται, εκτός από την περίπτωση του περιπάτου όταν η μετακίνηση γίνεται πεζή (άρθρο 1), είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πραγματοποίηση των πολυήμερων εκδρομών και μετακινήσεων και δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πραγματοποίηση των ημερήσιων εκδρομών και μετακινήσεων. Σε περίπτωση κατά την οποία εκφράζεται τεκμηριωμένη ένσταση για την υλοποίηση της εκδρομής-μετακίνησης από μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων, ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας στο ίδιο πρακτικό αιτιολογεί το σκεπτικό της πραγματοποίησής της. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπ/σης απαιτείται η αιτιολογημένη λήψη απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων για όλες τις περιπτώσεις μετακινήσεων μαθητών και μαθητριών.

Με την απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων ορίζονται απαραίτητως:

i. Ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης και ο αναπληρωτής του που πρέπει να είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης ή/και ο αναπληρωτής του δύναται να είναι αναπληρωτής εκπαιδευτικός στην περίπτωση που δεν υπάρχει μόνιμος εκπαιδευτικός.

ii. Οι συνοδοί καθηγητές και οι αναπληρωτές τους, που είναι εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, πλην των αναπληρωτών καθηγητών με μειωμένο ωράριο και των ωρομισθίων, και σε αναλογία ένας (1) εκπαιδευτικός ανά είκοσι πέντε (25) μαθητές/μαθήτριες για μετακινήσεις στο εσωτερικό και ένας (1) εκπαιδευτικός ανά είκοσι (20) μαθητές/μαθήτριες για μετακινήσεις στο εξωτερικό, σε κάθε περίπτωση εκτός του αρχηγού. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπ/σης ορίζονται δύο (2)

συνοδοί ανά τμήμα εκτός κι αν οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών απαιτούν μεγαλύτερο αριθμό συνοδών.

Ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης, καθώς και οι συνοδοί καθηγητές, θα πρέπει να ανήκουν στον Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου που πραγματοποιεί την εκδρομή, ενώ προηγούνται οι διδάσκοντες στην αντίστοιχη τάξη. Στην περίπτωση μετακινήσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων, οι εκπαιδευτικοί που συμμετέχουν στη μετακίνηση πρέπει να είναι οπωσδήποτε μέλη της παιδαγωγικής ομάδας εκτός εάν συντρέχουν λόγοι ανωτέρας βίας, οπότε μπορεί να συνοδεύσει και εκπαιδευτικός που δεν συμμετέχει στην παιδαγωγική ομάδα.

iii. Η ημερομηνία αναχώρησης και επιστροφής.

iv. Ο τόπος όπου θα πραγματοποιηθεί η εκδρομή/εκπαιδευτική μετακίνηση.

v. Το αναλυτικό πρόγραμμα της εκδρομής/εκπαιδευτικής μετακίνησης, το οποίο πρέπει να τηρείται απαραίτητα, για να επιτυγχάνεται τόσο ο σκοπός της, που είναι εκπαιδευτικός και μορφωτικός, όσο και η ασφαλής μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών. Στο αναλυτικό πρόγραμμα θα πρέπει να αναγράφονται οι ακριβείς ώρες αναχώρησης και άφιξης στον προορισμό, τα μεταφορικά μέσα που θα χρησιμοποιηθούν κατά τη μετακίνηση, οι αριθμοί πτήσεων για αεροπορικές μετακινήσεις, τα ακτοπλοϊκά δρομολόγια για θαλάσσιες μετακινήσεις κ.ο.κ., όπως, επίσης και το ημερήσιο πρόγραμμα δραστηριοτήτων και μετακινήσεων στον τόπο προορισμού, ξεχωριστά για κάθε ημέρα.

vi. Στις περιπτώσεις μετακινήσεων των άρθρων 3, 5, 8 και 9 εφόσον οι μετακινήσεις πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εγκεκριμένων προγραμμάτων, στο πρακτικό αναγράφεται απαραίτητως η απόφαση έγκρισης του προγράμματος.

2. Σχολεία με μικρό αριθμό μαθητών και μαθητριών είναι δυνατό να πραγματοποιούν πολυήμερες εκδρομές μετά από σύμπραξη-συνεργασία με άλλα σχολεία της ίδιας Διεύθυνσης και με τη σύμφωνη γνώμη του οικείου Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σε αυτή την περίπτωση αρχηγός ορίζεται ο εκπαιδευτικός του σχολείου με τους περισσότερους συμμετέχοντες μαθητές/μαθήτριες.

3. Για τις μετακινήσεις των περιπτώσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 3, καθώς και των άρθρων 5 και 9 τα ονόματα των συμμετεχόντων μαθητών και μαθητριών αναγράφονται στην απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων του ιδίου άρθρου.

4. Σε κάθε περίπτωση, εκτός του περιπάτου πεζή, είναι απαραίτητο ο γονέας/κηδεμόνας να καταθέτει στον Διευθυντή του σχολείου αυτοπροσώπως ή με θεωρημένο το γνήσιο της υπογραφής του ευυπόγραφο υπεύθυνη δήλωση, με την οποία συναινεί ή όχι για τη συμμετοχή του παιδιού του στη σχεδιαζόμενη εκδρομή-μετακίνηση, αφού προηγουμένως ενημερωθεί εγγράφως για το αναλυτικό πρόγραμμα της εκδρομής-μετακίνησης και συμφωνεί για την πιστή τήρησή του, καθώς και για τις υποχρεώσεις των μαθητών και μαθητριών. Επίσης, στην ίδια υπεύθυνη δήλωση, ο γονέας/κηδεμόνας θα αναγράφει αν ο μαθητής/μαθήτρια έχει κάποιο χρόνιο

πρόβλημα υγείας. Στην περίπτωση κατά την οποία ο μαθητής/μαθήτρια έχει χρόνιο πρόβλημα υγείας η υπεύθυνη δήλωση θα συνοδεύεται με ενημερωτικό σημείωμα όπου θα αναγράφονται: α) τα φάρμακα που πρέπει να λαμβάνει ο συγκεκριμένος μαθητής/μαθήτρια, (πρέπει να ελέγχεται το απόθεμα για τη διάρκεια της εκδρομής-μετακίνησης) β) οι πρώτες ενέργειες σε περίπτωση ανάγκης και γ) το τηλέφωνο του θεράποντος ιατρού. Οι υπεύθυνες δηλώσεις κατατίθενται εντός προθεσμίας που ορίζεται από τον Διευθυντή του σχολείου. Οι ενήλικες μαθητές/μαθήτρια υπογράφουν και καταθέτουν οι ίδιοι την υπεύθυνη δήλωση. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπ/σης απαιτείται η έγγραφη συγκατάθεση των γονέων ή κηδεμόνων για όλες τις περιπτώσεις μετακινήσεων μαθητών και μαθητριών.

5. Με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου είναι δυνατό να συμμετέχουν στην εκδρομή έως και δύο (2) μέλη του Συλλόγου των Γονέων και Κηδεμόνων, με δική τους δαπάνη, χωρίς σ' αυτή την περίπτωση να μειώνεται ο αριθμός των συνοδών καθηγητών. Ειδικά για τις ΣΜΕΑΕ ο αριθμός των μελών του Συλλόγου των Γονέων και Κηδεμόνων δύναται να είναι μεγαλύτερος των δύο (2) με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου, με δική τους δαπάνη, χωρίς σ' αυτή την περίπτωση να μειώνεται ο αριθμός των συνοδών καθηγητών.

6. Σε περίπτωση που στο σχολείο φοιτά μαθητής/μαθήτρια με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ο οποίος υποστηρίζεται από Σχολικό Νοσηλευτή ή Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό, ο μαθητής/μαθήτρια συνοδεύεται σε κάθε είδους εκδρομή-μετακίνηση από την αντίστοιχη ειδικότητα που τον υποστηρίζει. Επιπλέον, με αιτιολογημένη απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων των Γυμνασίων, Γ.Ε.Λ., ΕΠΑ.Λ. και ΣΜΕΑΕ είναι δυνατό μαθητής/μαθήτρια με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να συμμετέχει σε εκδρομή-μετακίνηση με συνοδεία ενήλικου συγγενικού ή άλλου ενήλικου προσώπου που εισηγείται και διαθέτει η οικογένεια, με δική της δαπάνη. Απαγορεύεται αυστηρά σε οποιοδήποτε άλλο άτομο, πλην των ρητά αναφερόμενων στην Πράξη του Συλλόγου Διδασκόντων, με οικονομική ή χωρίς οικονομική επιβάρυνση, να συμμετέχει σε σχολική εκδρομή - μετακίνηση.

Β. Οργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών - μετακινήσεων

Άρθρο 11

Οι εκδρομές - μετακινήσεις οργανώνονται από το σχολείο με ευθύνη του Διευθυντή. Ενδείκνυται να προγραμματίζονται κατά το δυνατόν παράλληλα με άλλες μετακινήσεις, ώστε να μη διαταράσσεται για μεγάλο χρονικό διάστημα η ομαλή διδακτική διαδικασία. Συνιστάται να καταρτίζεται στην αρχή της σχολικής χρονιάς ετήσιος προγραμματισμός εκπαιδευτικών εκδρομών - μετακινήσεων ή τετράμηνος προγραμματισμός εκπαιδευτικών εκδρομών - μετακινήσεων.

Ειδικά, για τις ΣΜΕΑΕ Β/θμιας Εκπαίδευσης, το σύνολο των σχολικών περιπάτων του άρθρου 1, των εκπαιδευτικών εκδρομών του άρθρου 2, των εκπαιδευτικών επισκέψεων του άρθρου 3 και των διδακτικών επισκέψεων

του άρθρου 4, θεωρείται ενιαίο και δύναται να ανακατανεμηθεί και να ορίζεται κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων, με κύριο κριτήριο τη βέλτιστη κάλυψη των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών και μαθητριών.

Άρθρο 12

Εφόσον πρόκειται για ημερήσια, απλή μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών, ο Διευθυντής του σχολείου λαμβάνει τουλάχιστον τρεις (3) προσφορές για την επιλογή του μεταφορικού μέσου. Η επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς γίνεται από τον Σύλλογο Διδασκόντων και τον Διευθυντή.

Άρθρο 13

1. Για τις προγραμματιζόμενες εκδρομές-μετακινήσεις, με διανυκτέρευση, ο Διευθυντής του σχολείου προκηρύσσει στην ιστοσελίδα της αρμόδιας Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης εκδήλωση ενδιαφέροντος, στην οποία υποχρεωτικά θα καταγράφονται: α) ποσορισμός/οί, β) προβλεπόμενος αριθμός συμμετεχόντων, γ) μεταφορικό/ά μέσο/α και τυχόν πρόσθετες προδιαγραφές, δ) «κατηγορία» καταλύματος, ε) λοιπές υπηρεσίες (παρακολούθηση εκδηλώσεων, επίσκεψη χώρων κ.λπ.), στ) υποχρεωτική Ασφάλιση Ευθύνης Διοργανωτή, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, και η καταληκτική ημερομηνία κατάθεσης των προσφορών, η οποία θα πρέπει να είναι τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες μετά την ανάρτηση της προκήρυξης. Επισημαίνεται ότι οι προσφορές πρέπει να είναι απολύτως ποσοτικά και ποιοτικά συγκρίσιμες προκειμένου να διασφαλίζεται η επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη. Συνιστάται στα σχολεία να ζητούν και την πρόσθετη προαιρετική ασφάλιση, που καλύπτει τα έξοδα σε περίπτωση ατυχήματος ή ασθένειας. Για τις παραπάνω υπηρεσίες πρέπει να ζητείται η τελική συνολική τιμή του οργανωμένου ταξιδιού, αλλά και η επιβάρυνση ανά μαθητή/μαθήτρια. Η προσφορά του τουριστικού γραφείου θα κάνει ρητή αναφορά στην κατηγορία του καταλύματος που προτείνει. Οι προσφορές, που θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τρεις (3), κατατίθενται κλειστές στο σχολείο. Με κάθε προσφορά κατατίθεται από το τουριστικό γραφείο απαραίτητως και υπεύθυνη δήλωση ότι διαθέτει ειδικό σήμα λειτουργίας, το οποίο βρίσκεται σε ισχύ. Σε περίπτωση που δεν έχει αποσταλεί προσφορά μέχρι την ημερομηνία και ώρα που έχει ορισθεί, σύμφωνα με την προκήρυξη, ο διαγωνισμός επαναπροκηρύσσεται με νέα καταληκτική ημερομηνία, εφόσον υπάρχει χρόνος. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τα απαραίτητα χρονικά περιθώρια ο διαγωνισμός κηρύσσεται άγονος και το σχολείο απευθύνεται σε συγκεκριμένο τουριστικό γραφείο, αφού ενημερωθεί η οικεία Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με σχετικό πρακτικό.

2. Για την αξιολόγηση των προσφορών και την επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, συγκροτείται Επιτροπή, με Πράξη του Διευθυντή του σχολείου, η οποία αποτελείται από τον ίδιο, ως πρόεδρο, δύο (2) συνοδούς-εκπαιδευτικούς, που ορίζονται από τον Σύλλογο Διδασκόντων, έναν (1) εκπρόσωπο

του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων, εφόσον λειτουργεί τέτοιος Σύλλογος, και από εκπροσώπους του 15/μελούς Μαθητικού Συμβουλίου ή των 5/μελών Συμβουλίων των Μαθητικών Κοινοτήτων που θα λάβουν μέρος στην εκδρομή-μετακίνηση, οι οποίοι εκπροσωπούνται με μία (1) ψήφο. Η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα και ευθύνη επιλογής του τουριστικού γραφείου που θα πραγματοποιήσει την εκδρομή-μετακίνηση. Η επιλογή του τουριστικού γραφείου καταγράφεται στο πρακτικό που συντάσσεται και στο οποίο αναφέρονται με σαφήνεια τα κριτήρια επιλογής. Το πρακτικό αναρτάται άμεσα στην ιστοσελίδα του σχολείου. Ενστάσεις κατά της επιλογής μπορούν υποβληθούν εντός τριών (3) ημερών από την ανάρτηση του πρακτικού επιλογής.

3. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών και την εξέταση των ενδεχόμενων ενστάσεων, γίνεται η τελική επιλογή του τουριστικού γραφείου και το σχολείο συντάσσει σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού (ιδιωτικό συμφωνητικό), σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, που υπογράφεται από τα συμβαλλόμενα μέρη. Επισημαίνεται ότι μετά την κατακύρωση της προσφοράς στο τουριστικό γραφείο δεν μπορεί να γίνει καμία αλλαγή στους όρους της σύμβασης και στις συμφωνημένες υπηρεσίες. Στη σύμβαση περιλαμβάνονται απαραίτητα τα εξής:

i. Το εγκεκριμένο από τον Σύλλογο Διδασκόντων αναλυτικό πρόγραμμα της εκδρομής.

ii. Το όνομα του ξενοδοχείου, η κατηγορία του, ο αριθμός δωματίων και κλινών και οι παρεχόμενες από αυτό υπηρεσίες.

iii. Η Ασφάλεια αστικής επαγγελματικής ευθύνης.

iv. Το συνολικό κόστος της εκδρομής και κόστος ανά μαθητή/μαθήτρια.

v. Τους Γενικούς Όρους συμμετοχής στην εκδρομή.

4. Το σχολείο υποχρεούται να αναρτά στον πίνακα ανακοινώσεων και στην ιστοσελίδα του τις προσφορές των τουριστικών γραφείων, τη σύμβαση οργανωμένου ταξιδιού που υπογράφηκε, καθώς και τον αριθμό του ασφαλιστηρίου συμβολαίου επαγγελματικής ευθύνης.

Επισημαίνεται ότι από την παραπάνω διαδικασία προκήρυξης εκδήλωσης ενδιαφέροντος, αξιολόγησης και επιλογής προσφοράς εξαιρούνται οι διασχολικές ομάδες όπως περιγράφονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 5 και στην παράγραφο 3 του άρθρου 9 της παρούσας υπουργικής απόφασης.

5. Μετά τον προγραμματισμό των πολήμερων εκδρομών-μετακινήσεων, με ευθύνη του Διευθυντή του σχολείου, καταχωρίζεται η εκδρομή-μετακίνηση στο Πληροφοριακό Σύστημα "MySchool" του ΥΠ.Π.Ε.Θ. προκειμένου να ενημερώνονται οι υπηρεσίες άλλων Υπουργείων, οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και οι Περιφέρειες του τόπου προορισμού των εκδρομών, ώστε να λαμβάνεται κάθε αναγκαίο μέτρο για την ασφαλή μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών και την τήρηση των διατάξεων που καθορίζουν τους όρους λειτουργίας των χώρων διαμονής, εστίασης και ψυχαγωγίας.

6. Οι εκδρομές-μετακινήσεις των μαθητών και μαθητριών είναι δυνατό να πραγματοποιούνται με τα εναέρια, θαλάσσια, οδικά και σιδηροδρομικά μέσα μεταφοράς, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι όροι ασφάλειας για καθένα από αυτά.

7. Για την ασφαλή μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών, η εκκίνηση των εκδρομών-μετακινήσεων θα γίνεται από το χώρο του σχολείου ή σε χώρο που καθορίζεται από τον Σύλλογο των Διδασκόντων Καθηγητών, δεν θα πραγματοποιείται πριν από τις 6 π.μ., ενώ η άφιξη στον τόπο προορισμού ή η επιστροφή στο σχολείο ή σε χώρο που καθορίζεται από τον Σύλλογο Διδασκόντων, θα πραγματοποιείται το αργότερο έως τις 10 μ.μ., όταν η εκδρομή πραγματοποιείται οδικώς. Σε περίπτωση χρήσης δεύτερου μεταφορικού μέσου, είναι δυνατό να διαφοροποιηθούν τα παραπάνω προβλεπόμενα χρονικά όρια εκκίνησης-άφιξης με απόφαση του κατά περίπτωση οργάνου που εγκρίνει τη μετακίνηση. Επίσης, κάθε είδους μετακίνηση των μαθητών και μαθητριών στον τόπο διαμονής τους κατά τη διάρκεια της πραγματοποίησης των εκδρομών θα γίνεται σε χρόνο σύμφωνο με το εγκεκριμένο πρόγραμμα της εκδρομής.

8. Πριν από την αναχώρηση, ο Διευθυντής του σχολείου, σε συνεργασία με τον αρχηγό της εκδρομής-μετακίνησης και τους συνοδούς καθηγητές, τονίζει στους μαθητές και μαθήτριες την ανάγκη για τη σχολαστική τήρηση του προγράμματος της εκδρομής και την υποδειγματική συμπεριφορά τους, έτσι ώστε να επιτευχθούν σε όλη τη διάρκεια της εκδρομής η ασφαλής μετακίνηση, η διαμονή και η ψυχαγωγία, καθώς και οι εκπαιδευτικοί στόχοι.

9. Σε περίπτωση μετακίνησης με τουριστικά λεωφορεία, ο αρχηγός της εκδρομής-μετακίνησης φροντίζει να αναρτηθεί στα οχήματα ευανάγνωστη πινακίδα με την ένδειξη «Σχολική Εκδρομή - (όνομα σχολείου)» σε εμφανή σημεία στο πρόσθιο και οπίσθιο μέρος του οχήματος, η οποία διατηρείται έως το τέλος της εκδρομής.

10. Η τήρηση του προγράμματος της εκδρομής, καθώς και η ασφάλεια των μαθητών και μαθητριών σε όλη τη διάρκεια της μετακίνησης, από την αναχώρηση έως και την επιστροφή τους, αποτελεί ευθύνη του αρχηγού της εκδρομής και των συνοδών εκπαιδευτικών. Ο Διευθυντής του σχολείου, εφόσον η μετακίνηση γίνεται με τουριστικά λεωφορεία, απευθύνεται εγγράφως στη Διεύθυνση Τροχαίας της Ελληνικής Αστυνομίας, ώστε να διενεργηθεί έλεγχος των οχημάτων (έγγραφα καταλληλότητας οχήματος, επαγγελματική άδεια οδήγησης, έγγραφα οδηγού κ.λπ.), λίγο πριν την αναχώρηση των εκδρομέων. Οι συνοδοί καθηγητές επιβλέπουν τα όρια ταχύτητας και, εφόσον κρίνουν σκόπιμο, απευθύνονται στις αστυνομικές διευθύνσεις του τόπου προορισμού, για επανάληψη των ελέγχων.

11. Οι χώροι που επιλέγονται για τη διαμονή, εστίαση και ψυχαγωγία των μαθητών και μαθητριών πρέπει να διαθέτουν νόμιμη άδεια λειτουργίας και να πληρούν τους όρους ασφάλειας και υγιεινής.

12. Σε έκτακτη ανάγκη ή ανυπέρβλητη δυσκολία που τυχόν προκύψει κατά τη διάρκεια της εκδρομής-μετακίνησης, ο αρχηγός απευθύνεται στον Γενικό Γραμματέα της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή στις κατά τόπο αρμόδιες αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης για το εσωτερικό και ζητά τη συνδρομή τους, ενώ για το εξωτερικό ζητά τη συνδρομή των πλησιέστερων πρεσβευτικών ή προξενικών αρχών, καθώς και του αρμόδιου Συντονιστή

Εκπαίδευσης Εξωτερικού, των οποίων τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις έχει φροντίσει να πληροφορηθεί πριν την αναχώρηση.

13. Για κάθε εκδρομή-μετακίνηση στο εξωτερικό των συνοδών εκπαιδευτικών, των μαθητών και μαθητριών είναι απαραίτητη η ασφαλιστική κάλυψη για τη διάρκεια του ταξιδιού και της διαμονής. Για εκδρομές - μετακινήσεις σε χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι εκπαιδευτικοί απευθύνονται στην αρμόδια ασφαλιστική υπηρεσία για την έκδοση Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθενείας (ΕΚΑΑ). Για τους μαθητές και μαθήτριες θα πρέπει να μεριμνήσουν έγκαιρα οι γονείς τους, απευθυνόμενοι στον ασφαλιστικό τους φορέα, προκειμένου να έχουν τη σχετική πληροφόρηση και να προβούν στην έκδοση ΕΚΑΑ για τα παιδιά τους. Σε περίπτωση αδυναμίας έκδοσης ΕΚΑΑ λόγω υπαγωγής στη νομοθεσία περί ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (άρθ. 33 ν. 4368/2016) ο γονέας ή κηδεμόνας υποβάλλει υπεύθυνη δήλωση στον Διευθυντή του Σχολείου, δηλώνοντας επίσης ότι δεν διαθέτει ούτε ιδιωτική ασφάλιση προκειμένου να αποφασίσει ο Σύλλογος Διδασκόντων για τη δυνατότητα συμμετοχής του μαθητή και της μαθήτριας στην εκδρομή-μετακίνηση. Αν ο μαθητής/μαθήτρια διαθέτει ιδιωτική ασφάλιση ο γονέας ή κηδεμόνας θα πρέπει να καταθέσει σχετική Υπεύθυνη Δήλωση με συνημμένο αντίγραφο συμβολαίου ή βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα.

14. Σε περίπτωση εκπαιδευτικής επίσκεψης στο εξωτερικό, απαιτείται η έγκαιρη ενημέρωση της Πρεσβείας ή του πλησιέστερου Προξενείου της Ελλάδας στη χώρα αυτή και η κοινοποίηση της σχετικής Απόφασης μετακίνησης στη Διεύθυνση Ε1 του Υπουργείου Εξωτερικών (στην ηλεκτρονική διεύθυνση e01@mfa.gr ή στο φαξ 210 - 3682 277).

15. Ο τελικός έλεγχος των δαπανηθέντων για την εκδρομή χρημάτων που προήλθαν από τυχόν πόρους των μαθητικών κοινοτήτων γίνεται από την Επιτροπή η οποία αξιολόγησε τις προσφορές και περιγράφεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου.

16. Μετά την ολοκλήρωση της εκδρομής-μετακίνησης ο αρχηγός, σε συνεργασία με τους συνοδούς καθηγητές, συντάσσει λεπτομερή έκθεση σχετικά με τη διεξαγωγή της, την τήρηση του προγράμματος και το βαθμό επίτευξης των εκπαιδευτικών στόχων της. Επίσης, συντάσσει φύλλο αξιολόγησης των υπηρεσιών που παρασχέθηκαν από το τουριστικό γραφείο, με βάση αντικειμενικά στοιχεία και το αναρτά στην ιστοσελίδα του σχολείου. Η έκθεση και το φύλλο αξιολόγησης υποβάλλονται στον Διευθυντή του σχολείου για ενημέρωση του ίδιου και του Συλλόγου Διδασκόντων και κοινοποιούνται στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ο Διευθυντής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υποβάλλει συγκεκριμένη έκθεση των σχολείων της περιοχής ευθύνης του στον Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο οποίος με τη σειρά του συντάσσει την τελική έκθεση για τις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειάς του και την υποβάλλει στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων.

17. Για την ενημέρωση των σχολείων τηρείται στις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης φάκελος εκδρομών, στον οποίο κατατίθενται από το Διευθυντή κάθε σχολείου:

i. Αντίγραφα των συμβάσεων των σχολείων με τα τουριστικά γραφεία.

ii. Έκθεση και φύλλο αξιολόγησης του τουριστικού γραφείου, τα οποία συντάσσονται από τον αρχηγό της εκδρομής και τους συνοδούς και αναφέρονται στην τήρηση των συμφωνηθέντων όρων από τα τουριστικά γραφεία.

18. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου είναι να μην προκύπτει δαπάνη για το Δημόσιο.

Γ. Έγκριση εκδρομών-μετακινήσεων

Άρθρο 14

1. Για να χορηγηθεί η έγκριση της εκδρομής-μετακίνησης πρέπει να πληρούνται όλες οι κατά περίπτωση προαναφερόμενες προϋποθέσεις και να υποβληθούν έγκαιρα στα αρμόδια εγκριτικά όργανα τα εξής:

i. Ακριβές αντίγραφο της απόφασης του Συλλόγου Διδασκόντων, σύμφωνα με το άρθρο 10.

ii. Βεβαίωση του Διευθυντή του σχολείου ότι καλύπτεται ο προβλεπόμενος αριθμός συμμετοχής των μαθητών και μαθητριών όπου αυτό απαιτείται, βάσει των υπεύθυνων δηλώσεων των γονέων/κηδεμόνων τους. Ο Διευθυντής του σχολείου βεβαιώνει, επίσης, ότι έχουν κατατεθεί και τηρούνται στο αρχείο του σχολείου οι ενυπόγραφες δηλώσεις των γονέων/κηδεμόνων όλων των μαθητών και μαθητριών που συμμετέχουν στην εκδρομή-μετακίνηση ή των ιδίων, αν είναι ενήλικοι.

iii. Ειδικά για τις επισκέψεις του άρθρου 8 απαιτείται ακόμα ηλεκτρονική επιβεβαίωση της αίτησης του σχολείου από τη Βουλή των Ελλήνων, στην οποία αναγράφεται η ονομασία του σχολείου, η ημέρα και η ώρα της επίσκεψης και ο αριθμός των προσκαλούμενων μαθητών και μαθητριών.

2. Εφόσον υπάρχουν σοβαροί λόγοι εξαιτίας των οποίων καθίσταται αδύνατη η πραγματοποίηση της εκδρομής-μετακίνησης στην ημερομηνία που είχε αρχικά αποφασιστεί, είναι δυνατή η πραγματοποίησή της σε άλλη ημερομηνία με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων και σε συνεννόηση με το τουριστικό γραφείο, με βάση τις αντικειμενικές δυνατότητες, αλλά εντός των προβλεπόμενων από την παρούσα Υπουργική Απόφαση χρονικών περιόδων. Επίσης, είναι δυνατή η αλλαγή των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών, μαθητών και μαθητριών, με την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις όσον αφορά στον αριθμό των συμμετεχόντων μαθητών/μαθητριών και των συνοδών εκπαιδευτικών. Σε κάθε περίπτωση ενημερώνεται εγγράφως η αρμόδια για την έγκριση της εκδρομής αρχή.

Άρθρο 15

Οι περίπατοι οι οποίοι πραγματοποιούνται με μεταφορικό μέσο του Άρθρου 1 και οι διδακτικές επισκέψεις του Άρθρου 4 εγκρίνονται από τον Διευθυντή και τον Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου. Οι ημερήσιες εκ-

παιδευτικές εκδρομές/μετακινήσεις εγκρίνονται από τον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικές εκδρομές/μετακινήσεις με διανυκτέρευση στο εσωτερικό εγκρίνονται από τον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ στο εξωτερικό εγκρίνονται από τον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, μετά από έλεγχο και εισήγηση του οικείου Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Άρθρο 16

Τα δικαιολογητικά προς έγκριση των εκδρομών-μετακινήσεων με διανυκτέρευση στο εσωτερικό υποβάλλονται στον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τουλάχιστον επτά (7) ημέρες πριν την πραγματοποίησή τους.

Τα δικαιολογητικά προς έγκριση των εκδρομών-μετακινήσεων στο εξωτερικό υποβάλλονται τουλάχιστον δεκαπέντε ημέρες (15) πριν την υλοποίησή τους από τον Διευθυντή του σχολείου στον οικείο Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο οποίος αφού συντάξει σχετική εισήγηση, την υποβάλλει στον οικείο Περιφερειακό Διευθυντή Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες πριν την αναχώρηση των μετακινούμενων.

Στην περίπτωση του περιπάτου με μεταφορικό μέσο και των διδακτικών επισκέψεων ο Διευθυντής του σχολείου ενημερώνει εγγράφως τον οικείο Διευθυντή Εκπαίδευσης ότι έχουν τηρηθεί όλα τα αναφερόμενα στην

παρούσα απόφαση τουλάχιστον δύο (2) ημέρες πριν την πραγματοποίησή τους και αφού έχει ολοκληρώσει την προβλεπόμενη διαδικασία.

Άρθρο 17

Σε περίπτωση που σχολικές μονάδες είχαν προγραμματίσει και έχουν προβεί, έως τη δημοσίευση του ν. 4452/2017 (ΦΕΚ 17/τ.Α'/15.2.2017), στις προαπαιτούμενες ενέργειες για πραγματοποίηση εκδρομών-μετακινήσεων, βάσει των προβλεπομένων στην με αριθμ. πρωτ. 129287/Γ2/10.11.2011 υπουργική απόφαση (Β' 2769) όπως τροποποιήθηκε, και προκειμένου να μη δημιουργηθούν προβλήματα στις σχολικές μονάδες, η διαδικασία έγκρισης αποκλειστικά και μόνο αυτών, ολοκληρώνεται από τα αρμόδια όργανα όπως αυτά ορίζονται στην παρούσα υπουργική απόφαση.

Άρθρο 18

Με την ισχύ της παρούσας καταργείται η με αριθμ. πρωτ. 129287/Γ2/10.11.2011 υπουργική απόφαση (Β' 2769), όπως τροποποιήθηκε, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που ρυθμίζει θέματα της παρούσας απόφασης, όσον αφορά στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Μαρούσι, 28 Φεβρουαρίου 2017

Ο Υπουργός

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΒΡΟΓΛΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Την ευθύνη για την εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, (ΦΕΚ) στην έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, έχει το **Εθνικό Τυπογραφείο** το οποίο αποτελεί δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Το Εθνικό Τυπογραφείο έχει επίσης την ευθύνη για την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (ν. 3469/2006, Α' 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

Η ηλεκτρονική μορφή των ΦΕΚ διατίθεται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωρισθεί στην πιο πάνω ιστοσελίδα δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μετά από αίτηση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας.

Η έντυπη μορφή των ΦΕΚ διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ, ενώ για ετήσια συνδρομή από το τμήμα Συνδρομητών. Το κόστος για ασπρόμαυρο ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1€, προσαυξανόμενο κατά 0,20€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού. Το κόστος για έγχρωμο ΦΕΚ είναι 1,50€ από 1 έως 16 σελίδες, προσαυξανόμενο κατά 0,30€ για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο ή μέρος αυτού.

Τρόπος αποστολής κειμένων προς δημοσίευση

- Τα κείμενα για δημοσίευση στο ΦΕΚ, από όλες τις δημόσιες υπηρεσίες και τους φορείς του δημόσιου τομέα, **αποστέλλονται στην διεύθυνση webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Οι περιλήψεις Διακηρύξεων Δημοσίων Συμβάσεων, αποστέλλονται στην ηλεκτρονική διεύθυνση dds@et.gr με τη χρήση απλού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Κατ' εξαίρεση, πολίτες οι οποίοι δεν έχουν αποκτήσει προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, μπορούν να αποστέλλουν ταχυδρομικά ή να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση αποτυπωμένα σε χαρτί, στο Τμήμα Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την πώληση των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα μας και στη διαδρομή Εξυπηρέτηση κοινού - τμήμα πωλήσεων ή συνδρομητών. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Τον ΚΑΔ εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)

Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβής Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Ιστοσελίδα: www.et.gr

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: helpdesk.et@et.gr

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: webmaster.et@et.gr

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: grammateia@et.gr

